

80. Perjantaina 7 päivänä kesäkuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

- 1) Lakialoite laiksi valtion velanoton rajoittamisesta 2259

Lakialoite 28/1996 vp (Kari Kantalainen /kok ym.)

- 2) Lakialoite luonnonsuojelulaiksi 2269

Lakialoite 29/1996 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

Mietintöjen pöydällepano

- 3) Hallituksen esitys laiksi kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta „

Hallituksen esitys 69/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

- 4) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys 86/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila S-L.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Aula, Enestam, Filatov, Jaakon-

saari, Jansson, Juhantalo, Juurola, Kalli, Karhunen, Kautto, Kekkonen, Koistinen, Korkea-
oja, Korteniemi, Koski M., Lipponen, Mikkola, Norrback, Ojala A., Paasio, Pohjola M., Saari, Siimes, Skinnari, Tennilä, Virtanen, Vistbacka ja Vuorensola.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Pohjola M.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Enestam ja Norrback sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alho, Filatov, Jaakonsaari, Jansson, Juurola, Kautto, Koistinen, Korkea-
oja, Korteniemi, M. Koski, Mikkola, A. Ojala, Paasio, Saari, Skinnari ja Vuorensola, tämän kuun 10 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Juhantalo ja Kalli sekä tämän kuun 12 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Tennilä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Lakialoite laiksi valtion velanoton rajoittamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 28/1996 vp (Kari Kantalainen /kok ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Arvoiset kollegat! Hallitus ohjelmaa luodessaan on ottanut vastuulleen poikkeuksellisen haasteen ilmoittaessaan tavoitteekseen toisaalta työttömyyden puolittamisen ja valtiontalouden tervehdyttämisen mutta erityisesti valtion velkaantumiskiirteen katkaisemisen. Ottaen huomioon kansainvälisen talouskehityksen asettamat rajoitukset sekä kansallisesti kapean liikkumavaran ajatellen mahdollisuuksia tehdä nopeavaikutteisia ja radikaaleja yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia hallituksen tehtävää ei voida hyvällä tahdollakaan kadehtia. Niinpä haasteen toteuttaminen vaatiiikin käytännössä sekä valittujen päämäärien ymmärtämistä, laajapohjaista sitoutumista valittuun talouspoliittiseen linjaan että määrätietoisuutta ja rohkeutta tavoitteiden viemisessä käytännön tasolle. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Pyydän edustajia rauhoittumaan ja käymään yksityiset keskustelunsa salin ulkopuolella! Ed. Kantalaisella on puheenvuoro.

Puhuja: Meillä Suomessa ei kuitenkaan ole vielä herätty huomaamaan sitä, että 150 miljoonan markan päivävauhdilla kasvava valtion velka on joskus kuitenkin maksettava takaisin. Valtion velkaantumismuutos on saatava hallintaan, sillä alati kasvava valtion velka on jo ylittänyt 400 miljardin markan rajan. Pelkästään korkoihin uhraamme tänä vuonna lähes 30 000 miljoonaa markkaa. Nykyisellä vauhdilla korkomenojen määrä ylittää lähivuosina valtion tuloverotuoton kertymän ja nousee samalla budjetin suurimmaksi menoluokaksi.

Velkaantumiseen on tuki lukuisia syitä. Pankkikriisi osaltaan selittää tietyt ongelmat, työttömyys puolestaan tietyt ongelmat. Esimerkiksi työttömyyden hinnaksi eräät tutkijat arvioivat jopa 30 miljardia vuodessa. Jos mukaan laskeaan työttömyydestä aiheutuva erilaisten verotulojen väheneminen, julkisen sektorin vaje syvenee entisestään. Ei myöskään pidä unohtaa mitavaksi paisunutta ns. harmaan talouden osuutta valtion tulopohjan kaventajana. Keskeisintä kuitenkin on, että olemme innolla rakentaneet kustannuskykyämme nähden ylimitoitettua hyvinvointiyhteiskuntaa, ei ehkä valheelliselle mutta ainakin muuttuneisiin olosuhteisiin nähden epärealistiselle pohjalle.

Vaikka hallitus voi työllisyystöillä, koulutuksella tai julkisia palveluja tuottamalla osaltaan luoda työllisyyttä, perusratkaisut työllisyyden ja talouden tervehdyttämiseksi kasautuvat lopulta työnantajien, yrittäjien, ammattiyhdistysliikkeen sekä kuluttajien kontrolle. Onkin muistettava, että julkisen talouden ja ennen muuta hallituksen tehtävänä on luoda edellytykset taloudelliselle kasvulle ja investointitoiminnalle sekä järkevään toimintaan kannustavat pelisäännöt, joissa yksityinen sektori voi tehdä työllistämiseen liittyvät ratkaisunsa. Esimerkit osoittavat, että taloudellista kasvua ei voida pysyvästi lisätä julkisia menoja kasvattamalla.

Hyvinvointipalvelujen kattamiseen tarvittavat julkiset menot ovat meillä kasvaneet nopeammin kuin valtion tulot. Seurauksena on ollut hallitsematon velkaantuminen. Saavutetut edut ja poliittisesti luodut odotukset ovat johtaneet käytäntöihin, joissa julkisen sektorin kannettavaksi ja kustannettavaksi tulleet erilaiset hyvinvointipalvelut lumivyörynomaisesti vain kasvavat. Toisin sanoen syömme selvästi enemmän kuin tienaaamme.

Rakenteelliset vinoumat ovat syöpyneet syvälle yhteiskunnan rakenteisiin sekä kansalaisten asenteisiin ja tehneet julkisen talouden tervehdyttämistoimet poikkeuksellisin vaikeiksi toteuttaa, kuten on nähty hallituksen säästötoimia, työttömyysturvan uudistushankkeita tai tuloloukku-selvityksiä läpi käytessä. Julkinen velka on myöhennettyä veronmaksua, jonka velan ottanut sukupolvi siirtää tulevan sukupolven kannettavaksi. Velan korko on puolestaan käytännössä tulonsiirto veronmaksajilta lainanantajille. Ulkomaisessa velassa tämä tulonsiirto vähentää kansantalouden käytettävissä olevaa tuloa. Kotimaisen velan ollessa kyseessä se nostaa meidän veroastettamme. Julkinen velka onkin saatava hallintaan, kun korkomenot ovat vielä kohtuulliset. Jos valtion velka Suomessa suhteessa kansantuotteeseen olisi esimerkiksi Belgian tasoa, olisivat korkomenot meillä kaksinkertaiset nykytilanteeseen nähden ja vastaisivat noin kolmannelta valtion menoista.

Tulevaisuutta ajatellen on myös muistettava väestörakenteemme muutoksista aiheutuvat kasvavat menopaineet, muun muassa nopean ikääntymisen synnyttämät erilaiset eläke-, sosiaali- ja terveysmenot, puhumattakaan EU:n sisämarkkinoiden keskittymisen sekä kansainvälisen verokilpailun myötä syntyvästä paineesta veroasteen laskemiseen, joka mahdollisesti edelleen on heikentämässä verotulopohjaa.

Arvoisa puhemies! Velkaongelman sysääminen tulevien polvien ratkaistavaksi on vastuutonta politiikkaa, siksi valtion velkaantumiselle tulisi säätää katto. Lakialoitteessa valtion velanotolle ehdotetaan 500 miljardin markan kattoa. Laki antaisi siten käytännössä raamit sekä vuotuisen talousarvion suunnittelulle että valtion lainanotolle. Säädettyväksi ehdotettu katto voitaisiin ylittää lähinnä vain valuuttamääräisen lainan kasvaessa markan mahdollisen heikentymisen vuoksi. Aloitteessa esitetään edelleen lakia säädettyväksi määräaikaiseksi niin, että se olisi voimassa vuoden 2006 loppuun saakka.

Valtiontalouden valtava velka ja nopea velkaantumisvauhti vaimentavat meillä taloudellista kasvua sekä mahdollisuuksia työllisyyden olennaiseen paranemiseen. Kansainväliset kokemukset osoittavatkin, että velkaantuminen ei näytä ilman selkeää ylärajaa katkeavan. Muun muassa Yhdysvalloissa valtiontalouden pitkäaikaisesta, valtavasta alijäämästä tuli yksi keskeisimmistä talouskasvun esteistä, minkä vuoksi siellä valtion velan kasvattaminen yli tietyn rajan estettiin lailla.

Velkaantumisen katkaiseminen on myös perusedellytys verokiilan pienentämiselle, mikä puolestaan on keskeisimpiä esteitä hallituksen tavoittelemassa työttömyyden puolittamisessa. Jos velkaantumista ei kyetä nopeasti ratkaisemaan, ei työttömyyttä kyetä puolittamaan eikä taloutta tervehdyttämään. Velan supistaminen on siis myös välttämätön edellytys varauduttaessa seuraavaan lamaan ja sen mahdolliseen rahoittamiseen lisävelalla.

Arvoisa puhemies! Me aloitteen allekirjoittajat toivomme, että valtion velkaantuminen saadaan ajoissa hallintaan ja voidaan aloittaa omaehtoisesti valtiontalouden tervehdyttäminen nyt, kun se vielä on siedettävästi tehtävissä. Meidän tulee löytää se vastuullinen yhteisymmärrys ja yhteistyökyky, jonka avulla saamme ohjattua Suomen kansantalouden jälleen vakaalle kurssille. Ei varmaankaan ole meille päättäjille kunniaksi, jos tämän päivän nuoriso, joka joutuu toimimaan huomispäivän veronmaksajan vastuullisessa roolissa, saa kantaakseen vain hyvinvointivaltion maksamattomat laskut.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kantalainen totesi, että me tarvitsemme yhteistyökykyä. Olen aivan samaa mieltä, ja yhteistyökykyä saamme vasta silloin, kun saamme yhteisvastuuta, eli silloin, kun kaikki kansalaisryhmät kokevat, että heitä kohdel-

laan tasavertaisesti ja ettei leikkauksia kohdisteta vain yhteen ryhmään.

Muuten lakialoite on oikeastaan täydellinen epäluottamuslause hallitukselle. Hallituksen tehtävänä on tietenkin saattaa valtion tulot ja menot tasapainoon, ja siihen pitäisi pystyä ilman varsinaisia lakia.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kantalaisen aloitteessa on varmasti paljon hyvää, mutta tämän tyyppisen aloitteen arviointi mielestäni on elävästi kiinnitettävä myös niihin toimenpiteisiin ja siihen politiikkaan, joilla voidaan varmistaa tai realisoida esitetty tavoite. Kun näin sanon, perustan sanomiseni ennen kaikkea siihen, että nyt Lipposen hallituksen poliittisten toimien seurauksena on käymässä niin, että kun budjetissa arvioitiin tälle vuodelle 36 miljardin markan nettolainanottotarve, nyt jo tiedetään valtiovarainministeriönkin arvion mukaan, että lisälainanoton tarve onkin ainakin 46 miljardia markkaa, eli budjetissa on vähintään 10 miljardin markan suuruinen aukko. Suomen Pankki arvioi, että se aukko on jopa tuollainen 14 miljardia markkaa tänä vuonna, vuonna 96.

Mikä siis on tärkeää? Ei vain se, että tavoitellessaan velkaantumisen hallintaan saamista, vaan myös sen tarkastelu, minkälaisin toimenpitein tätä tavoitetta kohti kuljetaan. Jos leikkaukset kohdennetaan väärin, niin kuin ne nyt on tehty, aiheutetaan uusia talouden ongelmia, uutta työttömyyttä ja sitä kautta itse tavoite velan vähentämisestä karkaa. Juuri näin on nyt käynyt ja käymässä tänä vuonna, 96. Leikataan 15 miljardia markkaa, mutta liki samalla määrällä valtion velan pienentämisvauhti karkaa alta pois. Olen varma siitä, että ed. Kantalainenkaan ei voi pitää nyt toteutuvaa mallia ja kehitystä hyvänä.

Ed. U o t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn toki siihen ed. Kantalaisen kantaan, että valtion velkaantumisvauhti on saatava taitettua ja alenevalle uralle, mutta en ole sitä mieltä, että siihen tällaista esitettyä lakia tarvitaan.

Mutta olen eri mieltä siitä, kun ed. Kantalainen kovasti korosti, että hyvinvointivaltio, hyvinvointimalli, sen tarjoamat palvelut ja turverkot olisivat tämän velkaantumisen keskeinen pääsyy. Siinä velkaantumisessa, johon Suomen valtio on joutunut, on muun muassa mukana pankkikriisin aiheuttama pankkitukilasku, noin 50 miljardia. Siellä ovat mukana myös Hornet-

hankinnat, 15—20 miljardia, ja siellä on pankkikriisin ja laman seurauksena olevan työttömyyden lasku, kymmeniä miljardeja. On kohtuutonta, että keskeisesti syyllistetään hyvinvointivaltiota, sen rakennetta, valtion velkaantumisesta. Sytä on hyvin paljon ja vielä enemmän muita.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kantalainen lähtee siitä, että asetetaan katto valtion velkaantumiselle. Minusta kuitenkin pitää ajatella niinpäin, että talouspolitiikassahan pitää olla kaikki elementit käytössä. Jos sinne asetetaan tällainen katto, niin kuin tässä todetaan, niin sehän tarkoittaa sitä, ed. Kantalainen, että sitten joku muu joustaa. Te olette puhunut tässä salissa usein joustoista, ja sehän tarkoittaisi tässä tapauksessa sitä, että silloin sosiaaliturva joustaisi. Ennen kaikkea kun on kuunnellut teidän puheitanne, niin monesti tämmöistä elementtiä on myös käytetty.

Sen sijaan haluaisin kysyä, että jos otettaisiin sen tyyppinen tarkastelu, että milloin laitetaan suurpääoma maksamaan meidän yhteistä sosiaaliturvallisuuttamme? Se olisi se joustoelementti, joka minusta pitäisi saada tähän mukaan ja silloin velka ei välttämättä edes kasvaisikaan sinne 500 miljardiin. Mutta siihen ei näköjään ainakaan sillä puolella ole ollut paljon halukkuutta näinä menneinä kuukausina, kun on puhuttu täällä.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Kantalaisen aloitetta on toki kunnioitettava ja minä ihmettelen sitä, että kun tässä yli puolen vuosikymmenen aikana me olemme pian 400 miljardia velkaantuneet, niin kas kun ei kenenkään päähän muuten ole tullut tämmöistä hyvää aloitetta, että kielletäisiin lailla meidän velkaantumisemme. No, hymyily sikseen, mutta kyllä tilanne on se, että ei köyhtymistä eikä köyhyyttä voida lailla kieltää. Se on vähän samanlainen yritys kuin Kalle Päätalon kirjassa Kairankävijä Vikke Nilolla, joka ajatteli alkavansa säästää ruokamenoissa, niin sitoi läskin palan narun päähän ja söi sen ja veti takaisin ja söi taas uudelleen. Tämä aloite sellaisenaan on vähän samanlainen, vain keskustelupohjana.

Ei meillä ole mitään mahdollisuutta muuta kuin terve talouspolitiikka, jonka linjat ovat toki jo selvillä, menojen vähentäminen ja tulojen lisääminen. Nyt on vain tällä hetkellä hallituksella se virhelinja, jossa yritetään pelkästään menoja vähentää eikä tuloja lisätä. Se tulee epäonnistumaan. Mutta jos pyritään tuloja lisäämään ja

menoja vähentämään tasasuhteisesti, niin silloin päästään siihen vastaavaan tilanteeseen, mitä ed. Kantalainen tällä esityksellään aivan ilmeisesti tarkoittaa.

Eikä tällainen laki, jos meillä tulee hätä käteen ja rahat loppuvat, niin silloin köyhät jätetään tietysti ruokkimatta. Se tämän allekirjoittajaporkan mielestä tietysti saattaisi olla ihan hyvä ajatus, ehkä ainakin osalle heistä, taikka sitten on se, että tätä lakia sovelletaan sen mukaan kuin siellä on pieni poikkeusehto, taikka tehdään uusi laki, jossa sallitaankin valtion ottaa taas lainaa. Eihän tällainen laki ole muuta kuin keskustelupohja asialle, mutta sekin on erinomaisen hyvä asia.

Ed. K a n k a a n n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kantalainen on nostanut asian käsittelyyn ja siitä on hänelle annettava tunnustus. Mutta tämän lain osalta hän kyllä unohti ehkä sen, että eduskunnalla on sekä lainsäädäntö- että budjettivalta, eikä eduskunnan siinä mielessä tarvitse itseään lailla ohjata eikä kieltää vaan tehdä viisasta politiikkaa. Mutta ed. Kantalainen kun edustaa kokoomusta ja valtiovarainministeri Niinistö samaa puoluetta ja on jopa puheenjohtaja, niin eilisessä keskustelussa kyselytunnilla — muistutan siitä — ministeri Niinistö kysyi minulta, että haluaako ed. Kanakaanniemi leikata valtion menoja. Jos tämä lakiesitys hyväksyttäisiin, niin se johtaisi tietysti valtion menojen leikkaamiseen, ja valtiovarainministeri Niinistö antoi ymmärtää, että hän ei ainakaan eikä hallitus ole halukas leikkaamaan menoja, jolloin tämä laki on mahdoton toteuttaa tämän hallituksen toimesta. Näin se näyttää muutoinkin olevan.

Mitä vielä tähän lakiesitykseen ed. Kantalaiselta olisin toivonut, niin edes jonkinlaista listausta konkreettisista toimenpiteistä, (Ed. Nikula: Liisan lista!) mistä leikataan ja miten leikkaukset kohdennetaan. Se on oleellisen tärkeä asia, ja siksi tarvittaisiin talous- ja työllisyyspoliittinen ohjelma, jota eilen peräänkuulutin ja jonka kuitenkin kokoomuksen puheenjohtaja ministeri Niinistö tyrmäsi. Työttömyys alas. Voimakkaat toimenpiteet siihen, niin ei tällaista lakia tarvita.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aloite sinällään on hyvä ja tavallaan tärkeä aloitteena ja keskustelun avauksena. Ensin voisi ed. Kantalaiselle todeta kyllä sen, että toisaalta meillä on tällainen

laki olemassa kaikissa EU-maissa. Tällä tarkoitetaan Emun lähentymiskriteeriä, joka liittyy valtiontalouden alijäämään. Siis tämä laki on jo olemassa tällä hetkellä.

Tästä tulenkin siihen, että todellakin viime kädessä on kysymys talous- ja työllisyyspolitiikasta ja siitä, että me olemme Suomessa ja osin muuallakin Euroopassa tiettyssä noidankehässä, jonka muodostaa rakenteellinen valtionvelka, rakenteellinen työttömyys ja sietämättömän korkea työn verotus. Tästä noidankehästä ei päästä talouskasvun kautta ulos, ei ole talouskasvua näkyvissä, vaan ainoa tie on rakenteellisten uudistusten kautta siis työllisyyden parantamisen kautta. Sen takia tarvitsemme radikaalia työllisyyspolitiikkaa, työreformia Suomessa. Se on ainoa kestävä tie valtiontalouden tilanteen helpottamiseen ja myös työn verotuksen keventämiseen.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kokoomuslaisten edustajien aloite tuo mieleen sen kokoomuksessa usein esitetyn ajatuksen velkakattolaista. Muistelen, että nykyinen valtiovarainministeri Niinistö edellisellä eduskuntakaudella toi sen esille sen jälkeen kun hän oli lukenut lehdistä, että Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton yritti samanlaista. Sehän kaatui, niin kuin tiedetään, Yhdysvaltain senaattia kalkkiviivoille.

Valitettavasti kokoomuslaiset eivät kyselleet enempää allekirjoittajia. Olisin voinut neuvoa, miten Clinton ajatteli tämän asian ratkaista, ei suinkaan säättämällä velkakaton, joka on yllättävän korkea itse asiassa tässä kokoomuslaisten paperissa, antaisi vielä mahdollisuuden 20 prosentilla nostaa nykyistä valtionvelkaa. En tiedä, onko se kokoomuksen tavoite vai ei. Clintonin ajatus oli se, että lisävelanotto sidotaan hyvin korkeisiin määräänemistöihin. Siinä on järkeä, hyvät kokoomuslaiset ja tämän lakialoitteen allekirjoittajat. Joka lisämarkka velkaa vaatii laajan parlamentaarisen tuen. Näin se olisi pitänyt tehdä, jos tästä olisi jotain kunnollista haluttu saada aikaan.

Arvoisa puhemies! Myös selvitysmies Pekkanenhan esitti saman tapaista lainsäädäntöä ja vihreä eduskuntaryhmä selvitti Pekkasen kanssa, miten tämä tulisi tehdä. Siinä oli nimenomaan sama ajatus, että säädetään lainsäädäntö siitä, miten budjetti laaditaan, eikä suinkaan yritetä vetää tällaista kattoa.

Arvoisa puhemies! Minäkin haluan yhtyä niihin, jotka antavat tunnustusta hyvästä yritykses-

tä, mutta kyllä tämä tökerö lakialoite on, ja niin keskeneräisesti ajateltu. Tietysti eduskunnan ruutiinien mukaan tämä pitää lähettää valiokuntaan, mutta ei tästä mitään kunnollista saa aikaan. Se pitää tehdä alusta alkaen toisella tavalla, arvoisat kokoomuslaiset edustajat.

Ed. K a n t a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti miellyttävää havaita, että saadaan syntymään keskustelua tärkeistä asioista. Tilanne valitettavasti on ollut se, että emme ole kantaneet riittävän hyvää huolta velkaantumisestamme ja sen kehityksestä. Meillä on todella iso ongelma käydä tämä asia läpi. Sen takia mielestäni on tärkeää, että todella vakavasti mietimme, millä tavalla yhteiskunnan ja valtiontalouden rakenteita voidaan korjata niin, että kansantalous eläisi terveesti. Muotoja varmasti on monia, kuten täälläkin on hyviä ohjeita tullut vaikka kuinka paljon. Mieluusti ohjeita otetaan vastaan, olen aina nöyrä hyville ohjeille.

Mutta tärkeää on se, että me kannamme yhdessä vastuuta näiden asioiden eteenpäin viemisestä. Siinä mielessä haluan nähdä asian niin, että tällä myös tuodaan tiettyä taustatukea niille pyrkimyksille, millä Lipposen hallitus omassa ohjelmassaan on lähtenyt liikkeelle valtion velanoton leikkaamiseksi. Toisaalta myös siihen, että työllisyys ja kansantalous saataisiin kuntoon, eli että me emme unohtaisi, että meillä on keskeiset raamit tälle yhteiselle elämiselle.

Ed. R. K o r h o n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Kantalainen otti esille jo tärkeät näkökohdat, joita hyvin harva viitsi vaivautua kuuntelemaan. Keskityttiin enemmänkin hähkemään, hölsemään ja juoksentelemaan, jonka jälkeen kannanotot osittain kielivät siitä, että ei ollut kuultu sitä, mitä oli puhuttu, vaan enemmänkin luultu. Minä haluan vähän värittää taustaa, eli kertoa suomalaista historiaa, hallintoa ja valtionhoitotapaa Snellmanin ajoista lähtien, toki hyvin pikaisesti värittäen.

Maan tapana, perustuslakiin perustuvana tapana, on, että eduskunta päättää talousarvion hallituksen esityksen ja kansanedustajien tekemien talousarvioaloitteiden pohjalta. Perustuslaissamme ei ole asetettu hallituksen ja eduskunnan budjettivallalle määrällisiä rajoituksia muutoin kuin siten, että talousarvioon on otettava kaikki tiedossa olevat tulot ja menot ja että talousarvioiden on katettava siinä olevat määrärahat. Maan tapana, ei perustuslailla perustuvana,

nyt ja viime vuosina, on ollut tasapainottaa talousarvio valtion syömävelanotolla. Asialla on joulun alusviikkoina herkuteltu istuntosalissa hakemalla syyllisiä milloin mistäkin hallituskoalitioista.

Jotta asialle löytyisi lisää syvyyttä, kerron maan tavoista 130 vuotta sitten, eli niin sanotuilta kauheilta vuosilta, nälänhätä vuosilta 1866—1869. Lainaus on teoksesta Suomen kansan aikakirjat.

Maan taloudellinen rakenne oli silloinkin yksipuolinen ja suhdanneherkkä, ja teollistumisaste matala. Katovuosien vuoksi valtio jakoi auliisti avustuksia, antoi korottomia tai halpakorkoisia lainoja kauppiaille sillä seuraamuksella, että maahan hankittiin halpaa viljaa, jota myytiin alehintaan kautta maan. Sillä seuraamuksella taas, että kansalaiset ja erityisesti viljelijät velkaantuivat merkittävästi kyseisille kauppiaille.

Taloudellinen umpikuja paljastui katovuonna 1867, jolloin yksistään viljalainat nousivat 6 miljoonaan silloiseen Suomen markkaan, joka oli taloudessa todella huikean merkittävä summa. Silloinkin asiantilan koko kaameuden tajusi selvimminkin valtionvaraintoimituskunnan päällikkö, senaattori Johan Vilhelm Snellman. Hän kritisoi vahvasti järjestelmän ja yleensä ylenpalttisen avustustoiminnan vahingollisuutta. Se johti huoltomuuteen ja oma-aloitteisen itsensä auttamisen halun häviämiseen. Ajan yleinen slogan oli ”kyllä keisari ruokkii”. Snellman puhui tarmokkaasti uustyöllistämisen, pien- ja kotiteollisuuden puolesta, mutta koki järjestelmän yhtäkkisen muuttamisen varsinkin katovuosina senaattissa olevan vastustuksen vuoksi erittäin vaikeaksi tehtäväksi.

Toinen aikalaisensa, Oulun läänin maaherra, kenraalimajuri Georg von Alftan, oli silmäkään samojen vaivojen ja vastusten kanssa. Oulun lääni on valtakunnan suurin avustusten tarvitsija, ja sitä hän kirjeissään Snellmanille kritisoi, valtion toimintaa muun muassa seuraavasti: ”Kaikkia aputoita ei tänäkään vuonna voitane välttää, mutta, Jumalan tähden, ei enää lisää maanteitä, joita kukaan ei kulje eikä pidä kunnossa, ei ojituksia soissa, joita kukaan ei viljele. Eikö kukaan voisi keksiä mitään kotityötä, joita liikeyrityksinä voisivat johtaa taitavat spekulantit? Nyt taas puhutaan kruunun metsistä, tervasta ja laudoista. Hyvä. Mutta kuka ostaa nämä tervat ja nämä huonot laudat, ja ketä kaikkia kruunu joutuu ruokkimaan?”

Tämän vuosisadan suuri valtiomies ja toimija, J. K. Paasikivi on artikkelissaan Valtionvelka

ottanut kantaa vuosisatamme alussa vallinneisiin valtiontalouden hoidon normatiivisiin pelisääntöihin. Jo silloin vallinneen ajattelumallin mukaan valtion velanoton hyväksyttävyyden riippuvainen niistä menoista, joihin uusin velka on tarkoitus käyttää. Siten liiketaloudellisesti kannattavat, tuloa tuottavat investointihankkeet voitiin tehdä velaksi, kun taas juoksevat menot tuli rahoittaa säännöllisillä juoksevilla tuloilla. Toisin sanoen valtion syömävelka ei ollut silloinkaan hyväksyttävää. Periaatteen mukaista oli myös velan suunnitelman mukainen takaisinmaksu, joskin velkakannan uudelleen järjestelyt olivat tietenkin mahdollisia.

Kun palataan tähän päivään, perinnäisen taloustieteellisen ajattelun mukaan talouspolitiikan tavoitteenasettelun keskeiset ulottuvuudet ovat työllisyys, inflaatio, valuuttatasapaino ja tuotannon kasvu. Julkisella taloudella on tässä tarkastelussa arvonsa lähinnä välineistönä, jonka avulla toteutetaan em. makrotavoitteita sekä pyritään tasaamaan tuloeroja. Käytännön kokemukset ovat kuitenkin viime vuosikymmeninä osoittaneet, että tämän välineistön käyttö on kaikkea muuta kuin ongelmaton.

Tuloerojen tasoittamisella on luotu pahimmillaan köyhyysloukkuja, kysynnän elvyttämisellä inflaatiota, elinkeinopolitiikalla jatkuvasti veroaroja syöviä tehottomuusautomaatteja ja työllisyysturvan avulla valvottuja joutenolon tukijärjestelmiä. Kaikki tämä on käynyt yleensä kalliimmaksi kuin oli odotettu. Sitomalla rahoitusta ja työvoimaa julkisiin varoin harjoitettu tai tuettu toiminta on syrjäyttänyt terveempää ja taloudellista toimintaa ja jäykistänyt talouden kykyä sopeutua muutoksiin. Saavutetut edut ja poliittisesti luodut odotukset ovat johtaneet käytäntöihin, joissa valtio kantaa kaikenlaiset, jopa spekulatiivisetkin, riskit, mikä on omiaan vaikuttamaan yritysten ja yksilöiden riskikäyttäytymiseen.

Suuren julkisen velan aiheuttamat ongelmat ovat yleisesti tunnetut. Julkinen velka on myöhennettyä veronmaksua, jonka velan ottanut sukupolvi siirtää tulevan sukupolven kannettavaksi. Velan korko on siten käytännössä tulonsiirto veronmaksajilta lainanantajille. Jos velka on ulkomaista, tämä tulonsiirto vähentää kansantalouden käytettävissä olevaa tuloa. Jos se on kotimaista, se nostaa veroastetta ja on jyrkässä ristiriidassa julkilausuttujen tulonjakopoliittisten tavoitteiden kanssa.

Siispä ehdotetunlainen laki, joka on tarkoitettu eduskuntaa ja hallitusta sitovaksi, rajoittaisi

hallitusmuotoon ja valtiopäiväjärjestykseen perustuvaa eduskunnan ja hallituksen budjettivaltaa ja samalla myös budjettivaikutuksia omaavan lainsäädännön säätämistä. Pyrkisimme lailla itse rajoittamaan omia valtuuksiamme, koska vuosikymmenien käytäntö osoittaa, että emme ole osanneet käyttää tätä valtaa. Tällä lakialoitteella on tarkoitus luoda se pakko, joka vääntää Suomen talouden terveemmälle pohjalle.

Arvoisa puhemies! Kuten lyhyt historian referaattini osoittaa, ihmisen ja kansan taloudellinen käyttäytyminen on kulttuurista, ei geneettistä. Olemme vuosisatoja eläneet velaksi tulevaisuutemme kustannuksella ja välillä olemme olleet talvisodan kaltaisella kuurilla, joka on pakottanut meidät liiketaloudelliseen ajatteluun ja järjestykseen. Tällä lailla on tarkoitus antaa meille tietty hevoskuuri, joka panee meidät jonkun aidan edessä miettimään, mitä on tullut tehdyksi ja mitä tulisi nyt tehdä.

Ed. M. Pohjola merkitään läsnä olevaksi.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Jo presidentti Ahtisaaren työllisyystyöryhmä Matti Pekkasen johdolla ehdotti, että eduskunnan tulisi hyväksyä laki valtion velkaantumisen rajoittamisesta. Lailla olisi säädetty valtion päätöksiin ratkaistavissa olevien menojen yhteismäärälle ylärajat vuosien 95—99. Kuten muistamme, tämä Pekkasen työryhmän ehdotus ei saanut täällä suurempaa kannatusta. Ainoastaan kokoomus ilmoitti selkeästi hyväksyvänsä koko Pekkasen paketin. Ehkäpä voi kyynisesti sanoa, että työllisyystilanne ei ole ainakaan kovin paljon parantunut Pekkasen ajoista.

Julkiset menot ovat lähes kaikissa maissa kasvaneet nopeammin kuin tulot. Julkinen velka on tämän seurauksena yleensä kasvanut poliittisten päätöksentekijäin voimalla sille juuri mitään. Saavutetut edut ja poliittisesti luodut odotukset ovat johtaneet käytäntöihin, joissa valtio kantaa kaikenlaiset, jopa spekulatiivisetkin riskit, mikä on omiaan vaikuttamaan yritysten ja yksilöiden riskikäyttäytymiseen. Rakenteelliset vinoutumat ovat syöpyneet syvälle yhteiskunnan rakenteisiin ja kansalaisten asenteisiin ja samalla tehneet tervehdyttämistoimet erittäin vaikeiksi toteuttaa. Kuten ed. Kantalainen ja myös ed. R. Korhonen totesivat, julkinen velka on myöhennettyä veroa, jonka jälkipolvet joutuvat maksamaan.

Ehdotetun lain säätämistä voidaan pitää periaatteessa kannatettavana. Kansainvälisessä käytännössä budjetointia rajoittavat lait ovat ilmeisesti yleistymässä. Lain sisällön määrittely niin, että tavoite saavutetaan ja samalla turvataan uusien tilanteiden varalta riittävä joustavuus, saattaa tosin olla ongelmallista. Ehdotetunlainen laki on tarkoitettu eduskuntaa ja hallitusta sitovaksi, joten se on säädettävä ilmeisesti perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Täällä on vastauspuheenvuoroissa kohtuullisesti esitetty kannanottoja lakialoitetta vastaan, joten ehkäpä tällä on kuitenkin merkitystä siinä, että asiasta voidaan keskustella.

Menojenrajoituslain lähtökohtana olisi oltava se, että lain vaikutuspiiri ja rajoitusten määrittelyperusteet arvioidaan valtiontalouden kannalta kokonaisuutena niin, että huomioon otetaan kaikki ne virastot ja laitokset, jotka saavat tai voivat saada toimintonsa varten rahoitusta valtion talousarviosta tai jotka ovat oikeutettuja lainanottoon tai joilla on verotusoikeus tai muutoin oikeus saada rahoitustaan varten verotuloja tai veroluonteisia tuloja ja maksuja. Tällaisia ovat nykyisin paitsi varsinaisen budjettitalouden yksiköt myös valtion liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot, esimerkiksi Asuntorahasto, myös eduskunnan alaiset rahastot, kuten Kela ja Valtion vakuusrahasto.

Laissa asetetun menokaton ja mahdollisten muiden rajoitusten sitovuus talousarvioiden, lainsäädännön ja muiden päätösten valmistelussa ja hyväksymisessä merkitsee sitä, että sikäli kuin hallituksen esitykset eivät jättäisi asetettuihin rajoituksiin verrattuna liikkumavaraa, muiden täällä eduskunnassa menoja lisäävien muutosten hyväksyminen edellyttäisi, että eduskunta tekee esityksiin samalla menoja vastaavasti vähentävät tarkistukset.

Tietysti voi huomauttaa tätäkin lakialoitetta kohtaan, että voimakas hallitus ei tarvitse säädöksiä pakotteeksi hoitaakseen välttämättömät tehtävänsä ja toisaalta Emu-kriteerit ja konvergenssiohjelmat ovat eurooppalainen vastine menorajoituslainsäädännölle. Niiden tehokas soveltaminen edellyttää kuitenkin Euroopan unionin jäsenmailta voimakkaita yksituumaisia hallituksia.

Vielä on todettava, että Suomessa ei ole vielä herätty keskustelemaan siitä, millä aikataululla valtion velka olisi maksettava takaisin. Joskus se on tehtävä, elleimme halua ikuisesti maksaa 30 miljardin vuotuista korkotaakkaa, joka on suurempi kuin esimerkiksi valtion kaikki vuotuiset

menot opetukseen ja tutkimukseen. Velan supistaminen on myös välttämätön edellytys sille, että joskus tulevaa, seuraavaa lamakautta voidaan rahoittaa lisävelalla.

Kyllä tämä lakiehdotus on syytä käsitellä valiokunnassa tärkeänä askeleena yrittää saada valtiontaloutta kuntoon. Sikäli kuin pieniä puutteita lakialoitteessa on, ne voidaan hioa valiokuntakäsittelyssä.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Varmasti olemme yksimielisiä siitä, että valtion velka ainakin suhteessa meidän kansantuotteen meidän on saatava pysäytettyä ja laskusuuntaan, niin kuin hallituskin ohjelmassaan esittää.

Tämä lakiesitys on kuitenkin mielestäni samalla, kuin se on epäluottamuslause hallitukselle, myös epäluottamuslause eduskunnalle itselleen. Eli eduskunta ei luota itseensä.

Mitä tulee itse lakiesityksen sisältöön, on syytä todeta, että jo ensimmäisen kauden kansanedustajana on oppinut sen verran hallituksen toimintatapoja, että jos tällainen laki olisi voimassa, ensimmäisenä, kun tiukka paikka tulee, katsottaisiin, miten tätä säännöstä voidaan kiertää. Silloin kysytään, mikä on valtion velka. Jos perustetaan budjetin ulkopuolisia rahastoja, liikelaitostetaan ja liikelaitokset osakeyhtiöitetään, onko kysymys valtion konserninelasta vai valtion budjettiin merkitystä velasta? Eli tällainen laki on täysin tehoton myös käytännössä estämään velkaantumista.

Tosiasiassa on, kuten ed. Nikula sanoi, että jos me haluamme hidastaa menojen kasvua, pitää puuttua nimenomaan päätöksentekoprosessiin ja sen muotoihin. Sillä tavalla on mahdollista velkaantumiseen puuttua, mutta sekin on ongelmallista, kun nyt ei enää menojen kasvun estämisenkään auta, vaan niitä täytyy vähentää, mutta niihin ongelmiin kyllä varmasti löytyy ratkaisu.

Näen, että tämä on itsensä pettämistä, itsensä tukasta nostamista, joten en voi kannattaa tehtyä esitystä.

Ed. S o i n i n v a a r a : Arvoisa puhemies! Vihreillä varmaankaan ei ole mitään sitä vastaan, että tämä valtion velkaantuminen loppuu. Mehän kuitenkin kannattajakuntamme puolesta edustamme lähinnä sitä joukkoa, joka joutuu tästä aikanaan maksamaan.

Mutta pidän tällaista lakia kyllä aika ongelmallisena nimenomaan sellaisessa tilanteessa, jossa me nyt olemme, jossa maa ei velkaannu,

vaan valtio. Kannattaa muistuttaa joistakin kansantaloudellisista identiteeteistä.

Maan vaihtotase on julkisen ja yksityisen talouden velkaantumisen tai nettosäästämisen summa, mitenpäin se halutaankin laskea. Jos tällaisessa tilanteessa, jossa meillä yksityinen sektori säästää sellaiset 70 miljardia markkaa vuodessa tai maksaa pois velkojaan, valtio ei velkaantuisi, kaiken tämän pitäisi silloin olla vaihtotaseen ylijäämää. Ellei tämä hillitön yksityisen sektorin säästäminen lopu, meillä pitäisi olla yli 100 miljardin markan vaihtotaseen ylijäämä. Se lienee meidän vientiteollisuudellemme kyllä aikamoinen haaste.

Toinen vaihtoehto toteuttaa tämä olisi estää jollakin tavoin yksityistä sektoria säästämästä, eikä siihen oikein ole muuta keinoa kuin rajusti nostaa veroja, siis oikein kunnolla: tulovero kaksinkertaiseksi tai muuta tällaista. Sillä varmaan valtion velkaantuminen loppuu, ja moni muukin asia loppuu kyllä siihen.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Kun ed. Ihmäki rinta rottingilla kertoi, miten kokoomus Pekkasen työryhmässä on esiintynyt ilmeisesti kokoomuslaisten mielestä ainoana kunnollisena puolueena, palautan mieliin, mitä tapahtui, kun Pekkasen työryhmä jätti mietintönsä. Pekkaselahan oli juuri ajatus, että olisi tällainen lainsäädäntö, jolla estettäisiin velkaantuminen. Ilmeisesti kokoomuksen ryhmässä ei pystytty siihen, mihin vihreät pystyivät, eli me asetuimme toimitusjohtaja Pekkasen kanssa yhteistyöhön ja kysyimme, minkälaista lakia hän ajatteli. Pekkaselä ei ollut mitään erityisesti mielessä eikä sen ryhmän asiantuntijoilla.

Niin kuin sanoin, arvoisa puhemies, eduskunnan erinomainen tietopalvelu kyllä kaivoi päivässä Yhdysvaltain senaatista tämän Clintonin lakiesityksen, joka lähti siitä, että ei suinkaan kattoa säädetä velkaantumiselle, vaan säädellään päätöksentekoa, jolla lisää velkaantumista, koska silloin joudutaan hyvin isoihin enemmistöihin ja voidaan vakuuttua siitä, että sitä lisävelkaa, joka otetaan, pidetään myös perusteltuna.

Ed. Uotila jo huomautti tästä, että meidän valtiovelkamme korkean tason syynä ei nyt ole se, että meillä lapset saavat lapsilisää tai ilmaisen aterian koulussa tai korkeata vuokraa maksavat pienituloiset saavat asumistukea tai maksetaan kansaneläkettä. Syy on siinä, että meillä pankkijärjestelmä romahti. Se on meillä kansantalouden keskeinen syy edelleen, eivätkä sitä romah-

dusta aikaansaaneet suinkaan ne, jotka saavat yhteiskunnalta sosiaalipalveluita tai tulonsiirtoja, vaan se oli meidän yhteiskuntamme "parhaimmisto". Pankinjohtajat, talousmiehet, yri-tysohjat ajoiat tämän maan perikatoon.

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Minun täytyy olla aivan eri mieltä kuin vierustoverini ed. Manninen tästä asiasta. Tämä esitys tuntuu vallan hyvältä. Täällä eduskunnassa vain näyttää olevan tapana, että ei oteta käsittelyyn yksittäisen kansanedustajan aloitteita varsinkin silloin, kun esityksen tekijöinä ovat ns. ensimmäisen kauden kansanedustajat. Nämä viimeisen kauden kansanedustajat pyrkivät tyrmäämään useimmiten esitykset, jotka eivät taivu tavanomaiseen muottiin. Minä luulen, että tässäkin asiassa liiallinen asiantuntemus on pahasta ja tämä esitys on ihan kannatettava.

Ed. S a l o : Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on ollut budjettivastuussa budjettiministerin kautta jo useamman vuoden ajan. Tuntuu aika surkuhupaisalta, että kokoomuksella on valtion varoista vastaava ministeriö ja kokoomuksen vahvoina talousihmisinä tunnetut ovat allekirjoittaneet lakialoitteen, jolla velanottoa rajattaisiin. Kaikkien tervejärkisten päähän varmaan sopii se, että meidän on rajattava valtion velkaantumista. Meillä on tullut budjettiin pari merkittävää kuluerää viime vuosien aikana. Toinen on työttömyydestä johtuvat sosiaalikulannukset ja toinen valtion velan koroista johtuvat kustannukset. Ne on seurausta huonosta talouspolitiikasta, ja ne ongelmat on voitava poistaa. Sen seurauksena päästään myös velkaantumisongelmasta.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Jos lailla rajataan valtion varainhankintaa budjetin kattamiseksi, niin silloin täytyy lailla vahvasti puuttua myös menopuoleen. Mitä se sitten taas on, onko varaa vielä leikata lisää, jos tällä tavalla tehdään ja ajatellaan? Tämä on aivan niin kuin solmussa, tämä kokoomuslaisten ehdotuksen ajattelu.

Kun ed. Nikula puhui perikadosta ja muusta, nimenomaan Suomen velkaantuminen on johtunut valtaosin siitä toiminnasta, mitä ne poliittiset piirit, liike- ja pankkimiespiirit, joita paljolti ehdotuksen allekirjoittajat edustavat, saivat aikaan aikanaan kasinopelin vuosina Suomessa. Niiden laskuja on maksettu ja nyt samojen piirien edustajat ehdottavat lakia velkakaton aikaansaami-

seksi. Tämäkin on niin pahasti, tässä on niin kuin kissa tai käärme söisi itseään hännästä päin tämä koko touhu.

Mitä tulee vielä velkojen maksuun, tämä on ihan teoreettinen asia, en tiedä, mitä mieltä tästä viisaammat ovat. Ei maailmassa velkoja makseta kokonaan pois. Eräänä päivänä jossakin vaiheessa tulee uusi järjestelmä tai tiettyjen kriisien kautta mennään siihen, että koko järjestelmä joko osaksi tai kokonaan nollataan ja aloitetaan puhtaalta pöydältä. Ei Suomikaan maksa koskaan velkojaan pois. Maailmassa on lukematon määrä maita, myös rikkaina pidettyjä maita, jotka eivät maksa velkojaan pois, vaan eräänä päivänä yhteiskuntajärjestelmä maailmassa pannaan liikkumaan uusilta pohjilta ja silloin nollataan kaikki pois. Se on meidänkin toivomme, ed. Uotila.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa rouva puhemies! On sinällään arvokas asia, että käydään keskustelua niistä reunaehdoista, millä tavalla suomalaisen yhteiskunnan terve kehitys voi rakentua, ja tässä suhteessa valtion velkaantumisen pysäyttäminen on kuitenkin keskeisiä kysymyksiä. Tätä kautta luodaan edellytykset myös sellaiselle terveelle toiminnalle, jonka varaan tuleva suomalaisen yhteiskunnan menestys voi rakentua. Millä tavalla todella puutomme myös menopuoleen ja tätä kautta luomme reaalisen pohjan valtion velkaantumisen määrälle, on minusta asia, johon pitäisi puuttua nykyistä selvästi tiukemmin, ja tässä suhteessa toivon hallituksen taholta rehellisyyttä. Tuntuu aikamoiselta vaalipropagandalta, että tässä vaiheessa esitetään ajatuksia, ettei enää tarvita lisäleikkauksia tämän vuoden aikana eikä ensi vuoden budjetin silmälläpitäen. Minusta se, että hallituspuolueiden taholta käytäisiin tässä suhteessa rehellistä keskustelua, olisi ensiarvoisen tärkeää. Tässä suhteessa toivonkin, että lakialoite on avaus myös sille, että voimme kohdata tosi-asiat, jotka meillä ovat edessä, ja ratkaista ne parhaalla mahdollisella tavalla.

Ed. V e t e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Lakialoite on tarkoitettu lähinnä keskustelun herättäjäksi. Meillä on tällä hetkellä harvinaisen vahva hallitus tässä maassa, kun ajatellaan, kuinka paljon eduskunnan kansanedustajista on hallituksen takana. Kaikkien välineiden pitäisi olla käytettävissä velkaantumisen pysäyttämiseksi, jos välineitä käytettäisiin oikealla tavalla. Jos lakialoite synnyttää keskustelun, millä tavalla

luodaan tähän maahan työtä, mahdollistetaan uusien yritysten synty ja olemassa olevien yritysten työllistäminen, miten muutetaan työelämän pelisääntöjä niin, että harmaa talous lähtee vähitellen vähenemään, sillä ainoa mahdollisuus saada se kuriin on se, että työn tekeminen ja teettäminen on aina kannattavaa, jos se tämän keskustelun käynnistää, tämä on tehtävänsä täyttänyt. Mutta aloitteesta on tulkittava tavallaan se, että allekirjoittajat ovat nostaneet kätensä pystyyn, on tavallaan mennyt usko siihen, että kokoomus yhtenä hallituspuolueena pystyisi tekemään jotakin uuden työn luomiseksi ja sitä kautta työttömyysmenojen vähentämiseksi ja talouden tervehdyttämiseksi.

Ed. Lindqvist: Arvoisa rouva puhemies! Itsekin pidän lakialoitetta sinänsä hyvänä keskustelun herättäjänä, koska näyttää siltä, että kun miljardit ovat lisääntyneet velanotossa, niin joka puolella tapahtuu jo turtumista siihen. Velanoton määrä alkaa olla siinäkin mielessä jo varsin pelottava, että kaikki me, jotka haluamme pitää huolta heikommassa asemassa olevista ihmisistä tässä maassa, olemme todella huolissamme siitä, että mitä enemmän liikkumavara valtion budjetissa vähenee, sitä vähemmät mahdollisuudet on huolehtia henkilöistä, jotka eivät itse enää jaksaa tai pysty.

Toisaalta toivoisin, että ed. Kantalainen ja kokoomus, joka on aina sanonut olevansa hyvin yrittäjäystävällinen puolue, nostaisi vahvasti myös esille asioita ja mielipiteitä, joilla työllistämistä ja uutta työntekomahdollisuutta tässä maassa edesautetaan. Se on ainut kestävä tie talouden tervehdyttämiseen, että yhä useammat suomalaiset ovat työelämässä kiinni. Tällä hetkellä kymmeniä miljardeja käytetään työttömyyden hoitamiseen. Sen sijaan on aika vaikeata saada edes miljardia tai kahta työllisyyden parantamiseen, nimenomaan yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Tällä tarkoitan pienten ja keskisuurten yritysten, jotka ovat hyvin työvoimavaltaisia, tarpeiden kuuntelemista.

Ed. Turi: Arvoisa puhemies! Olisin itsekin kirjoittanut tämän aloitteen alle, mutta olin ilmeisesti virkamatkalla silloin, kun sitä tehtiin. Minusta tällainen laki olisi tarpeen juuri siitä syystä, että eduskunta ja kansa toisissaan paneutuisivat siihen, että velkaa ei voi jatkuvasti kasvattaa. Nytkin on vain puhuttu aina leikkauksista ja että ne on tehty väärin. Varmaan niissä on jotain väärin tehtykin. Jokin toinen tapa olisi

ehkä johtanut säästöihin paremmin, mutta sitä ei ole kovinkaan paljon selvitetty, että valtiolla tosiaan on velkaa niin paljon, että yli 30 miljardia markkaa ilmeisesti jo menee velan korkojen maksuun pelkästään eikä velan lyhennyksistä kannata puhuakaan.

Tämä 30 miljardia markkaahan on 4 miljardia suurempi kuin käytetään koko opetustoimeen. Kun meillä tietoyhteiskunta on tulossa ja pitäisi ehdottomasti saada varoja lisää koulutukseen ja tutkimukseen, tämä velkahan nyt jarruttaa sitä, kun sielläkin joudutaan leikkauksia tekemään. Minusta pitäisi jatkuvasti nyt todeta, että velka ei ole mikään miellyttävä systeemi. Jos kansanedustaja Aittoniemen konstilla siitä päästään eroon, sitten ollaan todella liemessä, kun se vallankumouksen avulla vain hoidetaan. (Ed. Aittoniemi: Eräänä päivänä!) — Mitä? (Ed. Aittoniemi: Eräänä päivänä!) — Sellaista ei tule tapahtumaan Suomessa ainakaan. Suomi on kuuluisa siitä, että se on maksanut velkansa ja tulee varmaan nytkin maksamaan, ainakin sen ulkomaisen osuuden, joka on puolet tästä.

Tämä keskustelu ilmeisesti olisi hyödyksi saada esimerkiksi SAK:n tietoisuuteen, koska siellä juuri on tehty päätös, että työaika voidaan lyhentää, mutta viikkopalkka tai kuukausipalkka täytyy säilyttää entisellään. Työajan lyhentämisen ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä! Siirtykää puhujakorokkeelle, jos haluatte jatkaa.

Puhuja (korokkeelta): Arvoisa puhemies! En jatka pitkään, mutta sääntöjen mukaan hetken täällä.

Kun halutaan vähemmän työttömiä, eihän sillä konstilla, että työaika lyhennetään ja maksetaan entinen kuukausipalkka, saada sitä aikaan, vaan päinvastoin työttömyyshän kasvaa siitä, kun kilpailukyky yrityksillä huononee, kun täytyy tuotetta kohti maksaa enemmän palkkaa kuin tähän asti. Kyllä olisi korkeaa mieltä, miten työttömyys saadaan alas, eikä vain suosia niitä, jotka sattuvat työssä olemaan vielä. Siitä syystä valtion velkaantumisen pitäisi minusta olla aina mielessä ja siitä pyrkiä eroon.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Poisto päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies:
Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) asia.

3) Hallituksen esitys laiksi kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta

Hallituksen esitys 69/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

4) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 86/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 13.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
